

ታሪካዊ ትምህርታዊ ሓገዝ፡-

ካብ ኩሎም ኤርትራውያ ግዱሳት ብሓፈሻ፡ ናይ ታሪኽ፡ ሕግን ፖለቲካን ምሁራት ከኣ ብፍላይ፡

ስመይ ሮቤል ክብሮም ይበሃል። ዕድመይ ኣብ ክሊ ዕስራታትዮ። ደረጃ ትምህርተይ ኣብ ኤርትራ ብታሪኽ ምሩቕዮ። ቅድሚ ገለ ዓመታት ካብ ኤርትራ ወጺኦ ኣብ ስደት እነብር ኣለኹ።

ኣብ ስደት ምስ ብዙሓት ኤርትራውያን ኣሕዋተይን ኣሓተይን ተራኺብ፡ ኣብ ኤርትራ ዘይረኽብክዎ ኣእምሮኻ ዘስፍሕ ምንጪ ሓበሬታን ዝመሰለካ ብነጻነት ናይ ምሕሳብን ምክታዕን ዕድል ብምርካብይ ኣብ ህይወተይ ከፊላዊ ፍፍታ ረኺብ ኣለኹ።

እንተኾነ፡ ምስ ኤርትራውያን መዓዙተይ ኣብ ፖለቲካዊ ኤርትራ መሰረት ገይርና ኣብ እነካይዶ ቀጻሊ ክተዓት፡ ኣብ ገለ ገለ ነጥብታት ኣይንረዳዳእን ብርእይቶ ንፈላለ። ብፍላይ ኤርትራ ከም ሃገር ኣብ ዝተፈጥረትሉን ብባዕዳውያን ዝተገዛዙትሉን ታሪኽ፡ ካብ'ቲ ኣብ ኤርትራ ዝተመሃርናዮ እናተበገሰና ዘዝመስለና ሒዝና ንምትዕግጋብ ንካታዕ ኢና። ግን ኣይንሰማማዕን። ስለዚ ኣነ ብወገነይ ካባና ካብ ዝሕሹን ምሁራት ናይዚ ዓውድን ረኺብ ንኸሕገዝ ብዙሕ ፈተነታት እገብርዮ። ካብ ሰባት ድዩ ካብ ዝረኽብክዎ ሰነዳት ብዙሕ ዘይፈልጦ ዝነበርኩ ገለውን ብጌጋ ሒዞኹ ዝጸናሕኩ ሓቅታት 'ኳ እንተረኽብኩ፡ ኣብዚ ዝተጠቐስ ታሪኽ ተንከፍ ግን ምልኣት ዘለዎ መልሲ ክረክብ ኣይከኣልኩን።

ሕጂ መልሲ ዝደልየሉ ዘለኹ ድማዚ ዝስዕብ ነጥብታትዮ።

1. ንኤርትራ 5 ስርዓታት ማለት፡ ቱርኪ፣ ግብጺ፣ ጣሊያን፣ እንግሊዝ፣ ኢትዮጵያ ገዚኦማ ዝብል ታሪኽ እናሰማዕና ዓቢና፡ ብወግዒ ድማ ኣብ ቤት ትምህርቲ ከምኡ ዝብል ታሪኽ ተማሂርና፡ እሞ ኤርትራ ብሓቂ ብ5 ባዕዳውያን ስርዓታት ተገዚኦ ድያ ወይስ ዝተዛበዐ ታሪኽዮ?
2. ኤርትራ ዶባታ ዝተነጻረ ልኡላዊት ሃገር ምዃና ኣብ 1890 ብመግዛእቲ ጣሊያን ብኣዋጅ ከምዝተፈልጠ፡ ስለዚ ከኣ ታሪኽ ኤርትራዊ ሃገርነት ካብ 1890 ከም ዝጀምርውን ተማሂርና። ከምኡ እንተኾይኑ ቅድሚ 1890 ዝነበረ ታሪኽ ብኸመይ ኤርትራዊ ታሪኽ ይኸውን? ቱርክን ግብጽን ገዛእትና ነይሮም ክንብል'ከ ምስ'ቲ ከም ሃገር ዝተመስረተትሉ ብምንጽጻር ከመይ ይሰማምዕ?
3. ንመግዛእቲ ጥልያን ስዒሩ ኣብ ምድሪ ኤርትራ ምስ ኣተወ፡ ብውድብ ሕቡራት ሃገራት ንኤርትራ ን10 ዓመት ከመሓድራ ሓላፍነት ዝተዋህበሞ፡ ግዜኡ ምስ ኣእከለ ጠቕሊሉ ዝወጸ ወተሃደራዊ ምምሕዳር እንግሊዝ ሓደ ካብ'ቶም 5 ባዕዳውያን ገዛእቲ ተባሂሉ ክወስድከ ሕጋዊ መደገፍታ ኣለው ድዩ?
4. እዘን ናይ ሎሚ ልኡላውያን ሃገራት ኣፍሪቃ ዳርጋ ኣብ'ቲ ኤርትራ ከም ሃገር ዝተፈለጠጥሉ ብኤውሮጳውያን ገዛእቲ ከም ዝተፈጥራዮም መዛግብቲ ታሪኽ ዝዛረቡ። ነዚ መረጋገጺ

ዝኸውን ሃገራት አፍሪቃ ብመሬት ይግበኣኒ ክሰሓሓቡ እንከለው ከም መወከስን ናይ ሕጊ መሰረት ገይሮም ድማ መግዛእታዊ ካርታን መግዛእታዊ ውዑላትንንዩ።

ስለዚ ኣብ 1890 ከም ሃገር ዝተፈልጠት ኤርትራ ብ5 ባዕዳውያን ስርዓታት ተገዚኦ ዝብል ንምቕባሉ ስለዘጸገመኒ፡ ኤርትራውያን ግዳላት ብሓፈሻ፡ ናይ ታሪኽ፡ ሕግን ፖለቲካን ምሁራት ከኣ ብፍላይ፡ ኣብ ኣእምሮ ናይጎቲ ተረካቢ ታሪኽ ዝኾነ መንእሰይ ክፍሊ ሕብረ-ተሰ ዝገድፎ ዘሎ ኣሉታዊ ኣሰር ኣብ ግምት ብምእታው፡ ግዜኹምን ፍልጠትኩምን ብምልጋስ ብመስልኹም ክትተሓባበሩኒ ብትሕትና እሓትት።

እዚ ሕቶጋዚ ኣብ ኩሉ ኣንባቢ በጺሑ መልሲ መታን ክረክብ፡ ዝበጽሓኩም ንዘይበጽሑም ከተመሓላልፉለይ ድማ ሓደራ እብል።

ካብ ሮቤል ክብሮም

08-12-2016